

SLUIKSTORTEN.

HELPT CAMERA TOEZICHT?

TIEN VRAGEN EN HUN ANTWOORDEN

1. WAAROM CAMERA'S INZETTEN?

Camera's zorgen voor minder sluikstort

Gemeenten die camera's inzetten om sluikstorters te betrappen, merken **één duidelijk effect**: het volume sluikstort daalt op hun grondgebied. Het afschrikkeffect van camera's is onmiskenbaar.

Hoeveel minder sluikstort er rondslingerd is moeilijker te zeggen.

De daling varieert van **-5 procent tot -56 procent**. Dat is een groot verschil. Veel hangt af van lokale omstandigheden zoals de omvang van de sluikstortproblematiek, het lokale beleid, de effectieve inzet van de camera's, welke andere inspanningen geleverd worden...

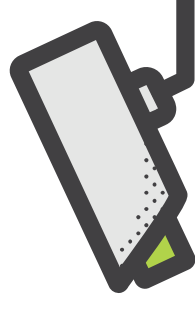
Eén zaak is te onthouden: cameratoezicht helpt om de hoeveelheid sluikstort te reduceren. **Verwittigde burgers passen hun gedrag aan en laten minder afval achter**.

2. RENDEREN BETRAPPINGEN VOOR DE GEMEENTEKAS?

Meer financiële kosten dan opbrengsten

Een **gemeente investeert ongeveer 1300 euro** aan loon en materiaal voor elke betrapping van een sluikstorter. Dat is een gemiddelde over tien gemeenten. De precieze cijfers verschillen danig per gemeente, van ongeveer 400 tot 3600 euro. Eén constante: **de eventuele boete is niet voldoende om de kosten te dekken**.

Het financiële resultaat van cameratoezicht is in realiteit nog een stuk slechter. Lang niet elke betrapping leidt naar een uitgeschreven boete. Vaak volstaan de beelden niet om de sluikstorter te identificeren. Slechts één derde van de betrappingen eindigt met een geïdentificeerde burger die een sluikstortboete in de brievenbus vindt.

Cameratoezicht is voor een gemeente een verlieslatende zaak.

De uitgeschreven boetes compenseren nergens de investeringen die nodig zijn voor de aankoop en het gebruik van de camera's.*

3. WAAROM BETRAPPEN CAMERA'S WEINIG SLUIKSTORTERS?

Matig nachtzicht en een beperkte autonomie

Gemiddeld betrapt een camera **om de 6 dagen een sluikstorter**.

Dat is verrassend weinig. Zeker omdat camera's meestal 'hot

spots' bewaken, waar veel overtredingen gebeuren. De **matige**

betrappingsfrequentie heeft deels **technische oorzaken**. De

beeldhoek van een camera registreert slechts een beperkt gebied

optimaal. Een sluikstorter buiten de camerafocus blijft onherkenbaar.

Ook het nachtzicht van veel camera's is matig. De avondscherming of een regenbui zijn vaak al voldoende om onbruikbare beelden op te leveren.

*Hierbij wordt geen rekening gehouden met eventuele vermindering van operationele kosten t.g.v. een daling van het aantal sluikstorten (minder personeel, minder afval) en de meerwaarde van een properdere omgeving als de hotspot verdwijnt dankzij camera's.

Een andere reden voor het beperkte aantal betrappingen is dat camera's lang niet altijd in gebruik zijn. Camera's met batterijen vereisen om de pakweg drie dagen een laadbeurt. Dan zijn de camera's buiten gebruik. Bovendien past een aansluitende herplaatsing niet altijd in de werkplanning. Om het met een boutade te zeggen: "verborgen camera's spenderen veel tijd in een gemeentelijk magazijn".

4. WAAR RENDEERT EEN CAMERA HET MEESTE?

Focus op 'hot spots'

Camera's halen meer resultaat wanneer ze op een 'hot spot' opgesteld staan. Dat is een precies afgebakende plek **waar sluikstorten frequent voorkomt**. Voorbeelden zijn een glasbol of een wat verdoken straathoekje. Omdat zo'n hotspot kampt met sluikstort, is het logisch dat er meer betrappingen volgen. Maar er is ook een technische reden: de kwaliteit van de beelden verhoogt wanneer de camera met **een duidelijke focus** opgesteld wordt. De kans dat een overtreder of diens nummerplaat duidelijk in beeld komen vergroot en daarmee ook de kans op identificatie.

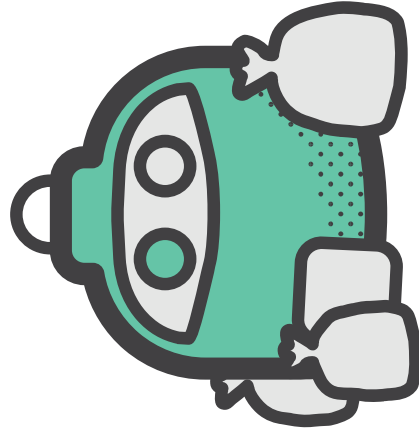
Camera's die een ruimer terrein bestrijken, missen die focus. Een afgelegen parking of een landelijke weg kampen soms met sluikstort, maar de kans is klein dat het sluikstorten in de focus van een camera gebeurt.

5. WIE BETRAPPEN DE CAMERA'S?

'Grote' sluikstorters ontspringen de dans

Camera's betrappen vooral '**kleine**' sluikstorters: mensen die een klein en makkelijk draagbaar volume achterlaten. Een voorbeeld is een klein boodschappenzakje met afval. Soms is de betrapte overtreder een '**gelegenheidssluikstorter**'. Het archetypische voorbeeld is een ruit die achterblijft naast een glasbol. Dat neemt natuurlijk niet weg dat de betrapte burger in overtreding is.

Camera's missen quasi volledig sluikstorters die grote volumes achterlaten. **Vooreerst bedraagt het aantal grote sluikstorten slechts 4% van het totaal aantal sluikstorten**. Bovendien zoeken die sluikstorters een afgelegen plek. Op zo'n plek zet een gemeente geen camera omdat er geen sluikstortproblematiek is. En zelfs met een camera in de omgeving, blijft de kans klein dat de overtreder herkenbaar in beeld komt. Zo ontspringen 'grote' sluikstorters de dans.

6. LEVEREN VERBORGEN CAMERA'S MEER RESULTAAT?

Meer betrapingen met verborgen camera's, maar die vergen ook meer inspanningen

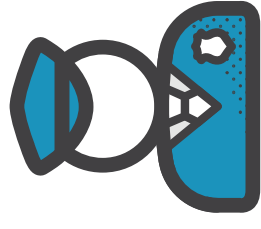
Er is een goede reden om voor verborgen camera's te kiezen: ze betrapen meer sluikstorters. In gemeenten die zowel verborgen als zichtbare camera's inzetten, betrapen verborgen camera's **tot bijna tweemaal meer sluikstorters**.

Dat is een belangrijk resultaat omdat de meeste gemeenten hun camera's inzetten als sanctioneringsinstrument. Hardleerse sluikstorters denken misschien tweemaal na wanneer ze een boete in hun brievenbus vinden.

De keuze voor een verborgen camera komt echter met een organisatorische knoop: verborgen camera's vergen **meer personeeltijd**. Dat heeft een technische oorzaak. Verborgen camera's zijn meestal makkelijk verplaatsbare modellen, die batterijvoeding gebruiken. De **batterijen leveren gedurende een drietal dagen energie**. Daarna wordt de camera tot een dood voorwerp. In een periode van maximaal drie dagen moeten gemeentewerkers daarom tweemaal uitrukken: eerst voor de plaatsing en daarna voor het ophalen. Die arbeidstijd is meteen de grootste kost bij cameratoezicht. Een verborgen camera die twee keer per week wordt ingezet, vraagt vier verplaatsingen. Dat vergt tijd en organisatie.

7. ZIJN ZICHTBARE CAMERA'S DAN BETER?

Een ander functioneren, niet noodzakelijk beter

Zichtbare camera's komen met twee grote voordelen. Ze belasten door de band genomen minder de gemeentelijke diensten. Zichtbare camera's worden meestal op hoogte geplaatst met een **aansluiting op het stroomnet**. Daarom blijft een **zichtbare camera veel langer actief** op één plek, zonder tussenkomst van de gemeentediensten.

Een tweede voordeel van zichtbare camera's is hun **communicatieve kracht**. Elke burger die de camera bemerkt, wordt meteen herinnerd aan de gemeentelijke strijd tegen sluikstort en de kans op een boete.

Een manco van zichtbare camera's is dat ze maar half zoveel sluikstorters betrapen als verborgen camera's. Dat zwakkere resultaat is minder erg dan het lijkt. Verborgen camera's betrapen dan wel meer mensen, maar dat zijn er ook weer niet zoveel. En die extra betrapingen vergen meer inspanningen.

De voor- en nadelen van zichtbare en verborgen camera's, vlakken elkaar deels uit. Het advies lijkt vooral: **kies niet zonder meer voor een verborgen camera**.

8. WAAR BESTEDEN GEMEENTEN TE WEINIG AANDACHT AAN?

Samenwerking, samenwerking, samenwerking

Een camerabetrapping bestaat uit **beelden van een identificeerbare dader en diens sluikestorhandeling**. De identificatie gebeurt met een foto van de overtreder, maar kan ook met de nummerplaat van een wagen.

Op het moment van de camerabetrapping is de overtreder onbekend. Het werk van de gemeente eindigt met het beschrijven van de betrapping. De daaropvolgende **identificatie en sanctienering** van de dader is de taak van de politie of de sanctienerend ambtenaar.

Elke betrapping vereist daarom een **samenwerking** met de lokale politie of de sanctienerend ambtenaar. Zij identificeren de overtreder en moeten actief meewerken aan de opsporing van de daders.

Niet elke politiedienst kan evenveel **prioriteit** geven aan de daderdossiers. Soms registreren politiediensten de aangeleverde overtredingen, zonder echt op zoek te gaan naar naam en adres van de overtreder. In zo'n gevallen wordt cameratoezicht al snel tot een oefening in ledigheid: een betrapping wordt gevolgd door het klasseren van de sluikestorter als een onbekende overtreder. De sluikestorter blijft onbestraft en heeft zelfs geen weet van de betrapping.

Gemeenten die met cameratoezicht starten, zorgen best dat de **lokale politie overtuigd is van het nut en de prioriteit** van een

cameraproject. Dat blijkt uit duidelijke afspraken – al dan niet in een concreet **samenwerkingsprotocol** – vaste contactpersonen en frequente onderlinge contacten. Het zijn essentiële voorwaarden om tot effectieve sanctieneringen te komen.

9. WAARSCHUWEN GEMEENTEN HUN BURGERS OVER DE CAMERA-INZET?

Betrappen is goed; communiceren is beter

Gemeenten neigen ernaar om hun camera's wat omfloerst in te zetten. Wanneer burgers geen weet hebben van de camera's, vergroot immers de betrappingskans. Zeker over het inzetten van verborgen camera's – waarmee een gemeente vol op sanctienering mikt – wordt weinig gecommuniceerd.

Die redenering snijdt niet genoeg hout. De camera's realiseren daarvoor te weinig beboetingen. Gemeenten laten **sensibiliseringskansen** liggen, zonder er sanctieneringen voor in de plaats te krijgen.

Daarom luidt het advies om wel te **communiceren over de inzet** van – al dan niet verborgen – camera's. Liefst volop zelfs. Met een **aankondiging van hun komst** in gemeentelijke publicaties, opvolgpublicaties die de betrappingen vermelden, met sensibiliseringsborden, door stickers aan hot spots die waarschuwen over het mogelijke cameratoezicht, ... Elke herinnering aan het bestaan van de camera's is winst.

Cameratoezicht mikt op de reductie van de hoeveelheid sluikstort. Dat wordt vooral behaald door herhaaldelijk te wijzen op het gebruik van camera's. Wanneer burgers weet hebben van cameratoezicht, sluikstorten ze minder. Betrappingen zijn nuttig, maar een middel naar minder sluikstort. Communiceer vooral veel over de camera's en de mogelijkheid tot betrapping.

10. WAT VEREIST HET UITVOEREN VAN EEN CAMERAPROJECT?

Reken op een aanzienlijke personeelsinzet

De precieze hoeveelheid werk nodig voor cameratoezicht varieert. Onder meer volgens het **aantal camera's** dat een gemeente inzet, maar ook **naargelang het type** camera's. Eén constante is dat voor een goed draaiend cameraproject **frequente inspanningen** nodig zijn van verschillende medewerkers. Dat komt voor niemand ook maar in de buurt van voltijds werk, maar de som loopt op. In enkele gemeenten liep de benodigde werktijd op tot een half voltijds equivalent.

Meestal wordt de benodigde tijd **verspreid over verschillende personeelsleden**. Technische medewerkers plaatsen de camera's, terwijl andere personen de beelden bekijken of betrappingsdossiers voorbereiden. Meerdere medewerkers betrekken is ook gewoon verstandig. Het voorkomt dat bij de onbeschikbaarheid van één personeelslid de camera onbenut blijft.

In 2017 en 2018 volgde Mooimakers tien intercommunales en gemeenten die inzetten op cameratoezicht bij het bestrijden van sluikstorten.

Mooimakers zocht naar wat beter en wat minder goed werkte bij het inzetten van camera's. Deze brochure vat de leerpunten samen, op maat van gemeenten die cameratoezicht overwegen.

De deelnemende zes steden en gemeenten waren Blankenberge, Brasschaat, Diepenbeek, Ninove, Oostende en Tongeren. De vier intercommunales waren Incovo, IVIO, MIROM Menen en MIROM Roeselare.

De tekst van deze brochure vermeldt enkel 'gemeenten' omdat de tekst daarmee toegankelijker werd. Bedoeld werd telkens 'gemeenten en intercommunales'.

Het onderzoeksbureau Tempera volgde de tien intercommunales en gemeenten; en analyseerde hun ervaringen. Een uitgebreid onderzoeksrapport is beschikbaar bij Mooimakers.

Meer informatie bij info@mooimakers.be